

LUVUT

Kun pyhissä kirjoissa kohdataan lukumäärää koskevia tietoja, on ensin varmistettava, onko ne välitetty täsmällisesti. Koska luvut kirjoitettiin muinoin kirjaimin, teksti on voinut vääristyä tai typistyä. Niinpä kohdassa 2. Sam. 24:13 joissakin lukutavoissa on luettu 2 (= 7), kun taas rinnakkaistekstissä 1. Aikak. 21:12 on luettu 3 (= 3). Kun tekstin oikeellisuus on varmistettu, on vielä kysyttävä, onko kyseinen luku tekijän tarkoituksen mukaan ymmärrettävä täsmällisen aritmeettisen arvonsa mukaisesti, likimääräisenä vai symbolisen merkityksensä kannalta. On nimittäin varmaa, etteivät muinaiset seemiläiset sivilisaatiot kiinnittäneet matemaattiseen tarkkuuteen yhtä paljon huomiota kuin meidän sivilisaatiomme; sitä vastoin niissä käytettiin runsaasti lukujen sovinnaisia ja symbolisia merkityksiä.

I. Likimääräisyydet ja sovinnaiset merkitykset.

1. ”Pyöreät” tai ”likimääräiset” luvut. Raamatussa siirrytään helposti lukujen sovinnaisiin käyttötapoihin, joita olisi virheellistä ymmärtää kirjaimellisesti. 2 voi merkitä ”muutamia” (4. Moos. 9:22), ja kaksinkertainen määrä ylenpalttisuutta (Jer. 16:18; Jes. 40:2; Jes. 6; Jes. 7; Sak. 9:12; Ilm. 18:6). 3 on luvun 3 likimääräinen ilmaus (1. Kun. 7:23); lisäksi eleen kolminkertainen toistaminen (1. Kun. 17:21) tai sanan toistaminen (Jer. 7:4) ilmaisee korostusta, painokkuutta, superlatiivien superlatiivia (Jes. 6:3). 4 ilmaisee maantieteellisen horisontin kokonaisuutta (edessä, takana, oikealla ja vasemmalla): neljä tuulta (Hes. 37:9; Jes. 11:12), paratiisin neljä virtaa (1. Moos. 2:10). 5:llä on muistisääntöön liittyvä merkitys (yhden käden sormet), joka voi olla joidenkin rituaalisäädösten taustalla (4. Moos. 7:17, 23, 29); mutta kohdassa 1. Moos. 43:34 se on pelkkä likimääräinen ilmaus (Benjaminin annos on viisi kertaa suurempi); kohdassa Luuk. 12:6 ”viisi varpusta kahdella assella”; kohdassa Matt. 10:29 sanotaan ”kaksi varpusta yhdellä assella”. 7 viittaa melko suureen määrään: Kain kostetaan seitsemän kertaa (1. Moos. 4:15), vanhurskas kaatuu päivässä seitsemän kertaa (Sananl. 24:16), Pietari haluaa antaa anteeksi seitsemän kertaa (Matt. 18:21), ja Jeesus ajaa Magdalan Mariasta ulos seitsemän pahaa henkeä (Mark. 16:9); mutta tällä luvulla on myös superlatiivinen muoto: Lemek kostetaan 77 kertaa (1. Moos. 4:24), ja Pietarin tulee antaa anteeksi 77 kertaa eli seitsemänkymmentä kertaa seitsemän kertaa (Matt. 18:22). 10:llä on muistisääntöön liittyvä merkitys (kymmenen sorme), mistä johtuu sen käyttö kymmenestä käskystä puhuttaessa (2. Moos. 34:28; 5. Moos. 4:13) tai Egyptin kymmenestä vitsauksesta (2. Moos. 7:14–12:29); tästä juontuu ajatus melko suuresta määrästä: Laban muutti Jaakobin palkkaa kymmenen kertaa (1. Moos. 31:7), ja Jobin ystävät solvasivat häntä kymmenen kertaa (Job 19:3). 12 on vuoden kuunkiertojen määrä, ja se viittaa siten ajatukseen täydestä vuosikierrosta: Salomon kaksitoista prefektuuria huolehtivat vuorotellen palatsin muonituksesta yhden kuukauden ajan (1. Kun. 4:7–5:5); on oletettu, että Israelin kahdentoista heimon määrä liittyi yhteisen pyhäkön jumalanpalvelustehtäviin vuoden kahdentoista kuukauden aikana. 40 tarkoittaa sovinnaisesti sukupolven vuosien määrää: erämaavaelluksen 40 vuotta (4. Moos. 14:34); 40 vuotta rauhaa Israelissa jokaisen tuomarien toimeenpaneman vapautuksen jälkeen (Tuom. 3:11, 30; Tuom. 5:31 jne.); Daavidin 40 vuoden hallituskausi (2. Sam. 5:4). Tästä juontuu ajatus melko pitkästä ajanjaksosta, jonka tarkkaa kestoa ei tunneta: vedenpaisumuksen 40 päivää ja 40 yötä (1. Moos. 7:4), Mooseksen oleskelu Siinailla (2. Moos. 24:18); mutta Elian 40 päivän matka (1. Kun. 19:8) ja Kristuksen paasto (Mark. 1:13) kuvaavat symbolisesti Israelin 40 vuotta erämaassa. Mainittakoon myös vastaavat käyttötavat lukujen 60 ja 80 (Laul. 6:8) sekä 100 kohdalla (3. Moos. 26:8; Saarn. 6:3; kohdan Matt. 19:29 satakertainen määrä), kun taas kohdan 4. Moos. 11:16, 24 seitsemänkymmentä vanhinta viittaavat luvun 7 sovinnaiseen käyttöön (vrt. Luuk. 10:1). Samoin jotkin luvun 70 käyttötavat (10 kertaa 7) liittyvät ”viikon” ja sapatin symboliikkaan (Jer. 25:11; 2. Aikak. 36:21; Dan. 9:2). Luku 1000 viittaa huomattavaan määrään: Jumala osoittaa armoa tuhannelle sukupolvelle (2. Moos. 20:6; vrt. 2. Moos. 32:18); hänelle tuhat vuotta on kuin yksi päivä (Ps. 90:4), ja yksi päivä hänen luonaan on parempi kuin tuhat muualla (Ps. 84:11). Samaa lukua käytetään kuitenkin myös heimojen sisäisten osastojen ilmaisemiseen, ja ”tuhatkunta” jaetaan itsekin sovinnaisesti satoihin, viidenkymmenen ryhmiin ja kymmeniin (2. Moos. 18:21). Tätä suurempi myriadi (10 000) tarkoittaa tarunomaista määrää (3. Moos. 26:8). Joka tapauksessa näillä suurilla luvuilla on hyperbolinen merkitys, joka käy ilmi esimerkiksi kohdista 1. Moos. 24:60 ja 1. Sam. 18:7.

2. Omaperäinen keino painotuksen ilmaisemiseen. Keinona on korostaa lukua lisäämällä sen jälkeen sitä suurempi luku: ”Jumala on kerran puhunut, kahdesti olen kuullut” (Ps. 62:12). Näin esiintyy 1 + 2 (Jer. 3:14; Job 40:5); 2 + 3 (Hoos. 6:2; Job 33:29; Sir. 23:16); 3 + 4 (Aam. 1–2; Sananl. 30:15–33; Sir. 26:5; vrt. Vergiliuksen *beati*-neliriviä); 4 + 5 (Jes. 17:6); 5 + 6 (2. Kun. 13:19); 6 + 7 (Sananl. 6:16; Job 5:19); 7 + 8 (Miika 5:4; Saarn. 11:2); 9 + 10 (Sir. 25:7). Näemme, että tämä keino on viisaiden keskuudessa yleinen, useimmiten numeerisen *masalin* muodossa: kyseessä on kuvallinen esitys, jossa tätä ilmaisutapaa käytetään järjestelmällisesti.

II. Symboliset merkitykset.

1. Symboliset käyttötavat. Luku neljä, kosmisen kokonaisuuden luku (joka on vielä taustalla ”neljässä elävässä olennessa” (Hes. 1:5 ff.; Ilm. 4:6)), alkaa merkitä kaikkea, jolla on täyteyden luonne: neljä jokea (Hes. 14:2; Hes. 4); neljä eläintä (Hes. 1:6; Hes. 6:20 ff.) (ja kahdeksan; Matt. 5:1–10).

Seitsemän merkitsee perinteisesti kokonaista sarjaa: seitsemän verellä vihmomista (3. Moos. 4:6, 17; 3. Moos. 8:11; 3. Moos. 14:7; 4. Moos. 19:4; 2. Kun. 5:10), seitsemän eläimen uhraaminen (4. Moos. 28:11; Hes. 45:23; Job 42:8; 2. Aikak. 29:21). Se liittyy mielellään pyhitettyihin esineisiin: seitsemän enkeliä (Tob. 12:15), seitsemän silmää kivessä (Sak. 3:9). Ennen kaikkea se on viikonpäivien luku ja luonnehtii sapattia, pyhää päivää ennen muita (1. Moos. 2:2). Tästä johtuvat kohdan Dan. 9:2, 24 apokalyptiset pohdinnat, joissa 70 vuosiviikkoa (10 riemuvuotta, kukin 7 kertaa 7 vuotta) johtavat pelastuksen päivään todellisesta aikajärjestyksestä riippumatta. Täydellisyyden lukuna, joka jakautuu osiin 3 + 4, seitsemän esiintyy tässä ominaisuudessa profeettallisissa näyissä (Jes. 30:26; Sak. 4:2) ja ennen kaikkea apokalyptisissa näyissä (Ilm. 1:12, 16; Ilm. 3:1; Ilm. 4:5; Ilm. 5:1, 6; Ilm. 8:2; Ilm. 10:3; Ilm. 15:1; Ilm. 17:9). Mainitaan myös sen puolikas, 3 1/2 (Dan. 7:25; Dan. 8:14; Dan. 9:27; Dan. 12:7, 11; Ilm. 11:2, 3; Ilm. 12:6, 14; Ilm. 13:5). Vastakohtana kuusi (7–1) on puutteellisen täydellisyyden tyyppi (Ilm. 13:18: 666).

Luku 12 on 12 heimon lukuna myös täydellinen luku, jota sovelletaan symbolisesti Jumalan kansaan. Siksi sitä käytetään merkitsevästi Jeesuksen 12 apostolin kohdalla: he hallitsivat uuden Israelin 12 heimoa (Matt. 19:28 rinnakk.). Ilmestyskirjan uudessa Jerusalemissa on niin ikään 12 porttia, joihin on kaiverrettu 12 heimon nimet (Ilm. 21:12), sekä 12 perustusta, joissa on 12 apostolin nimet (Ilm. 21:14). Samoin pelastettu kansa on lukumäärältään 144 000, 12 000 kustakin Israelin heimosta (Ilm. 7:4–8). Mutta Naista (uuden ihmiskunnan toista symbolia) kruunaavat 12 tähteä saattavat viitata 12 eläinradan tähdistöön (Ilm. 12:1).

2. Gematriat. Gematrialla (kreikan gematria-sanana vääristymällä) tarkoitetaan muinaisten suosimaa menetelmää, jossa tietty luku ilmaisee ihmisen tai esineen, koska nimen muodostavien kirjainten lukuarvo vastaa kyseistä lukua. Raamatussa on siitä muutamia varmoja esimerkkejä.

Abrahamin 318 kannattajaa (1. Moos. 14:14) vastaa luultavasti Abrahamin taloudenhoitajan Elieserin nimen lukua: ' + L + Y + ' + Z + R = 1 + 30 + 10 + 70 + 7 + 200 = 318. On myös ehdotettu, että Jeesuksen sukuluettelon (Matt. 1) 3 × 14 sukupolvessa olisi Daavidin nimen gematria (DWD = 4 + 6 + 4 = 14), jonka taustalla oletetaan olevan luvun 7 symbolinen käyttö (14 = 7 × 2). Jeesusta kutsuttaisiin näin ”kolminkertaiseksi Daavidiksi” (selvästi daavidilaiseksi ja Messiaaksi). Pedon luvun (666) tapauksessa asia on varma (Ilm. 13:18), vaikka laskennan perusteesta voidaan kiistellä. Pyhä Irenaeus ajatteli jo nimeä LATEINOS (30 + 1 + 300 + 5 + 10 + 50 + 70 + 200), jolla tarkoitettiin Rooman valtakuntaa. Nykyisin useimmiten katsotaan, että kyseessä on keisari Nero hänen hepreankielisen nimensä NRW QSR (50 + 200 + 6 + 50 + 100 + 60 + 200) perusteella. Joka tapauksessa luvun 6 symboliikka kietoutuu tähän salattuun nimitykseen.

III. Päätelmä.

Useat Raamatun luvut on selitettävä symbolisten lukuarvojen ja gematrian yhdistelmällä; hyvin usein niiden avain on kuitenkin kadonnut meiltä, ja sitä on erittäin vaikea löytää uudelleen. Niinpä vedenpaisumusta edeltäneiden patriarkkojen tarunhohtoisilla elini'illä (jotka ovat tosin vaatimattomia verrattuna Mesopotamian legendoissa esiintyviin) on luultavasti jokin merkitys; se näyttää kuitenkin olevan löydettävissä lähinnä Henokista, sarjan ainoasta vanhurskaasta, joka eli 365 vuotta, täydellisen aurinkovuoden pituisen ajan. Ehkä sama pätee Israelin esiisien elinikään, väestönlaskentojen yhteissummaan (4. Moos. 1:46), 38 vuoteen (Joh. 5:5) ja 153 suureen kalaan (Joh. 21:11; ehkä kyseessä on luvun 17 kolmioluku: 1 + 2 + 3 ... + 17 = 153) ja niin edelleen. Joka tapauksessa on varmaa, ettei pyhissä kirjoissa mainittuja lukuja pidä aina ottaa kirjaimellisesti. Niiden merkityksen ymmärtämiseksi on aina otettava huomioon kertojien tarkoitus: pyrkivätkö he antamaan täsmällisiä lukuja, likimääräisiä lukuja, joiden mahdollinen liioittelu on hyperbolaa, vai symboleja, jotka ulottuvat puhtaan aritmetiikan ulkopuolelle? Historiallisissa kirjoissa taistelijoiden tai vankien määrä on hyvin usein liioiteltu (vrt. 2. Moos. 12:37), mutta tämä kuuluu lajityypin käytäntöihin, ja pyhän kirjoittajan väitettä on tulkittava tämän käytännön mukaisesti, sen aritmeettisesta sisällöstä riippumatta, joka on enemmän tai vähemmän sovinainen. Samoin silloin, kun symboliikka esiintyy, kirjoittaja kiinnostaa ennen kaikkea symbolien merkitys.

Siksi kussakin yksittäistapauksessa on selvitettävä, mistä on kyse: näin voidaan välttää joko ajautumasta hillitsemättömään symboliseen tulkintaan, jäykistämästä väitteitä, jotka on ymmärrettävä joustavasti, tai lopulta tyhjentämästä tekstin antamia tietoja niiden sisällöstä. On muistettava, että lukuarvonsa lisäksi luvut ilmaisevat varsin usein aivan toisenlaisia käsitteitä, jotka nykyajan lukijoilta jäävät usein tavoittamatta.

JAF & PG

Katso myös: → mystere AT 2 a – semaine I – temps AT II 1, III 3